

Стельмашук Юлія
студентка групи ПФ-21
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Потюк Василь
студент групи ПКa-12
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Крамар Ірина
доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yulia Stelmashchuk
student of the group PF-21
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Potiuk Vasyl
student of the group PKa-12
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Kramar
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

SOME FEATURES OF THE UKRAINIAN ECONOMY POST-WAR RECOVERY

В умовах війни українська економіка зазнала значних змін, адже активні бойові дії у різних регіонах України суттєво впливають на роботу галузей економіки, стають на заваді введення бізнесу або навіть його повного знищення, руйнують інфраструктуру та сприяють міграції робочої сили як за кордон, так і всередині країни. Зважаючи на розмір збитків, завданих повномасштабною війною РФ проти України нашій державі у різних сферах, а також беручи до уваги той факт, що їх обсяг лише зростає, актуальним питанням сьогодення є реінжиніринг економіки вже сьогодні. Реінжиніринг економіки варто розглядати як є одним із способів її виживання у короткостроковій перспективі й показником успіху та процвітання у довгостроковій. Саме тому, одним із ключових завдань для влади є формування стратегії післявоєнної відбудови України. Для того, аби ця стратегія була ефективною, необхідно врахувати наступні чинники:

- зміну кількості людського капіталу, що характеризується еміграцією великої частини громадян, високим рівнем безробіття, ризиком того, що внаслідок переміщення значної кількості кваліфікованих кадрів за кордон, частина з них може не повернутись навіть після перемоги України у війні;
- масштаби фінансових, ресурсних, виробничих, інфраструктурних, людських втрат, зниження пропозиції вітчизняних товарів на ринку, призупинення певних інвестиційних проєктів;
- обмежені джерела для залучення фінансової допомоги у зв'язку із зниженням ділової активності банків, ліквідацією великої кількості підприємств, банкрутством, соціально-економічною кризою у різних країнах світу [1].

За даними Інфляційного звіту за січень 2023 р. можна стверджувати, що інфляція очікувано пришвидшилася переважно під впливом чинників пропозиції. Деякі країн оновили свої багаторічні інфляційні максимуми. За прогнозами, у 2024-2025 роках економіка відновлюватиметься завдяки зниженню ризиків безпеки та, як наслідок, покращенню

споживчих і ділових настроїв, активізації споживання та інвестиційної діяльності в умовах налагодження виробничих і логістичних процесів та збереження значних фіскальних стимулів. Утім, реальний ВВП перебуватиме значно нижче за свій потенційний рівень через значні втрати виробничого та людського потенціалу. За оцінками НБУ, у 2024 році економіка зросте на 4,1%, а у 2025 році – ще на 6,4% [2].

Варто зазначити, що базовий сценарій макроекономічного прогнозу НБУ не враховує можливість швидкої реалізації плану відновлення України з відповідним припливом інвестицій, що може суттєво пришвидшити економічне зростання. Паралельно аналізуючи попередні інформацію підрахунків Міністерства економіки України за 2022 рік, то він став найважчим для вітчизняної економічної системи. Очікувано, найбільший шок від повномасштабної війни припав на березень 2022 року. Мінекономіки з використанням непрямих методів розрахунку та інструментів моделювання оцінило падіння ВВП у березні 2022 року на рівні 47-50% [3], що спричинило падіння за I квартал на 15,1% [3].

Таблиця 1

Макроекономічні показники (фактичні та прогнозовані) упродовж 2021-2023 років

Показник	Роки			
	2021	2022	2023 (прогноз)	2024 (прогноз)
Реальний ВВП, зміна у %	3,4	-33,4	5,5	4,9
ІСЦ, зміна у %	10,0	31,0	20,7	9,4
Базовий ІСЦ, зміна у %	7,9	24,5	12,4	2,6
Сальдо поточного рахунку, млрд. дол	-3,2	6,4	-3,9	-8,8
Міжнародні резерви, млрд. дол	30,9	20,8	21,2	28,7

Джерело [3]

Основними цілями відновлення економіки України у післявоєнний період є [4]:

1. Швидкість: за 12 місяців з моменту завершення війни – відновити безпечне середовище для комфортного життя людей та ведення бізнесу в Україні.

2. Розвиток: забезпечити зростання ВВП України з \$200 млрд у 2021 році до \$500 млрд у 2032 році та подальшу здатність економіки генерувати високі темпи економічного зростання.

3. Цілеспрямований, чіткий та міцний зв'язок із ЄС: досягти повної відповідності економічному критерію членства в Європейському Союзі та стати повноправним членом ЄС. Максимально поглибити економічні відносини з державами «Великої сімки» поза межами ЄС.

Таким чином, пріоритетним завданням для української влади та бізнесу є спільна робота над розробкою найкращих стратегій і тактик для післявоєнного відновлення економіки. З метою досягнення стабільності національної економіки та створення умов, що сприятимуть відновленню ділової активності, зростанню кількості суб'єктів господарської діяльності, довірі суспільства до органів державної адміністрації, подоланню корупції популярними стають проекти реформування [4], до яких належать: перебудова структури економіки, реформування механізмів регулювання малого та середнього бізнесу, ринків праці, реформа управління державною власністю, реформа правоохоронних органів.

Перелік використаних джерел:

1. Що відбувається в українській економіці? URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prosto-pro-ekonomiku-na-osnovi-materialiv-inflyatsiy-nogo-zvitu-za-sichen-2023-roku> (дата звернення: 10.03.2023 р.)

2. Інфляційний звіт за січень 2023. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiy-niy-zvit-sichen-2023-roku> (дата звернення: 11.03.2023 р.)

3. Державна служба статистики України. Оцінка макроекономічних показників. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.03.2023 р.)

4. Проект плану відновлення України. Робоча група з відновлення та розвитку економіки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf> (дата звернення: 13.03.2023 р.)

УДК 336.1: 351

Ткачук Наталія
кандидат економічних наук
старший викладач кафедри фінансів
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

Natalia Tkachuk
PhD in Economics
Senior Lecturer of the Department of Finance
Lesya Ukrainka Volyn National University
Lutsk, Ukraine

**ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ
PROBLEMS OF USING PUBLIC PROCUREMENTS DURING MARTIAL LAW IN
UKRAINE**

В останні десятиліття у всіх розвинутих країнах посилюється контроль за доходами малозабезпечених верств населення, частина з яких отримує допомогу від держави незаконно. Подібні явища дуже поширені й в Україні, тому владі треба більш прискіпливіше перевіряти отримувачів соціальної та інших форм допомоги у нашій країні під час війни Росії проти України та після її завершення.

В цьому плані важливо активніше використовувати механізм державних закупівель насамперед для придбання будівельних матеріалів для домогосподарств, постраждалих від російської агресії. Це необхідно робити щодо тих, хто претендує на державну допомогу на відновлення житла, дачних будівель, гаражів, приміщень для домашніх тварин та інших будівель, які були знищені російськими окупантами в 2022-2023 рр. Не секрет, що у селах біля великих міст, насамперед під Києвом, великі маєтки мали високозабезпечені верстви населення, які тепер претендують на певне відшкодування державою втрачених статків. Те саме стосується власників знищених дорогих квартир у будинках в Ірпені, Бучі, Гостомелі тощо. Крім того, частина власників втраченого житла мала по кілька та житлових будинків, які здавалися в оренду, щоб уберегти кошти від інфляції. Тому було б соціально справедливим відшкодувати вартість втраченого житла насамперед тільки тим сім'ям, для яких це житло було єдиним місцем проживання, а будівельні матеріали для цього придбавати тільки через механізм державних закупівель. Інакше можна очікувати надання цих матеріалів за завищеними цінами. Це також стосується проведення тендерних закупівель щодо надання державою будівельних матеріалів для відновлення виробничих приміщень для бізнесменів, які втратили повністю або частково свій бізнес.

Дуже серйозною проблемою в Україні є розкрадання державних коштів, виділених на відбудову об'єктів, які знищили російські окупанти, оскільки вони не проходять через систему державних закупівель. Тим більше, якщо ці кошти надаються іноземними кредиторами, що може призупинити надання іноземної допомоги нашій країні. Про це вже відкрито говорять провідні представники Республіканської партії США і не тільки. Якщо на майбутніх президентських виборах у США переможе представник цієї партії, то нашу країну, як стверджують більшість експертів, очікує суттєве скорочення американської допомоги у зв'язку з недостатньою боротьбою з корупцією. А таких прикладів навіть в умовах війни Росії проти України не меншає.